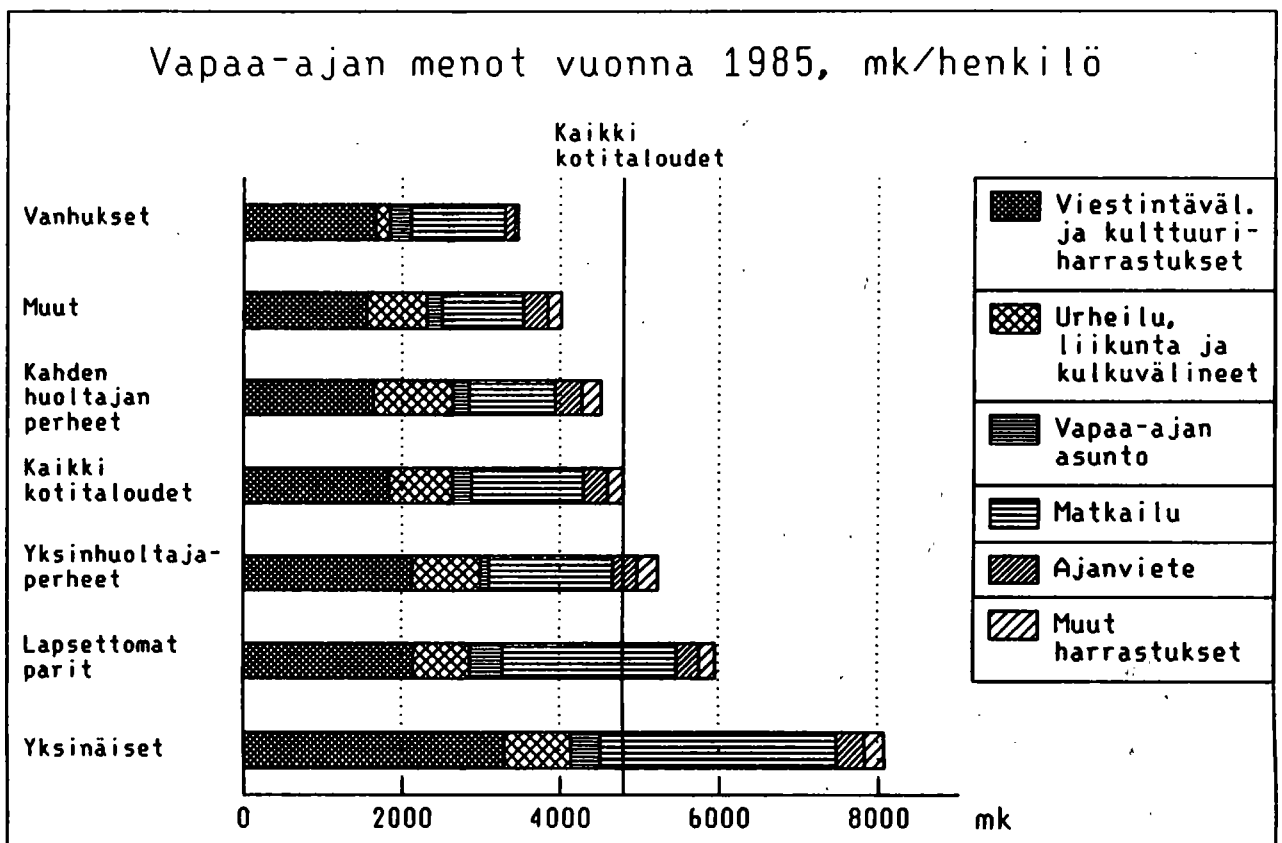

Kotitaloustiedustelu 1985

Vapaa-ajan kulutusmenot

Päiväys
5.4.1988

Kotitaloudet käyttivät vapaa-aikaan ja harrastuksiin keskimäärin 11 500 markkaa vuonna 1985 eli 13,6 prosenttia käytettävissä olevista tuloistaan. Yksinäiset ja yksinhuoltajat kuluttivat suhteellisesti eniten: 18 prosenttia ja vanhukset vähiten: vajaat 10 prosenttia (Taulukko 1). Kun kotitalouden myydyistä tavaroista saadut hinnat otetaan huomioon, menot olivat keskimäärin pari prosenttia pienemmät.

Tiedot perustuvat vuoden 1985 kotitaloustiedusteluun. Kotitaloustiedustelu on tutkimus, jolla selvitetään, miten erilaiset kotitaloudet käyttävät rahaa tavaroiden ja palveluiden hankintaan.

Taulukko 1. Vapaa-aikaan ja harrastuksiin liittyvät menot vuonna 1985, mk/kotitalous

	Kaikki kotitaloudet	Yksinäiset	Lapsettomat parit	Vanhukset	Yksinhuoltajaperheet	Kahden huoltajan lapsiperheet	Muut
- mk							
Vapaa-aikaan ja harrastuksiin liittyvät menot	11 503	8 074	11 917	4 511	12 557	17 150	14 049
Viestintävälitteet ja kulttuuriharrastukset	4 410	3 302	4 297	2 161	5 139	6 210	5 432
Urheilu ja liikunta	1 934	833	1 433	240	2 042	3 852	2 689
Vapaa-aajan asunto	585	374	827	349	282	764	675
Matkailu	3 382	2 964	4 392	1 541	3 735	4 151	3 582
Ajanviete	714	353	562	162	736	1 263	1 079
Muut harrastukset	477	249	406	57	624	909	592
Myydyt hyödykkeet	-226	-150	-179	-9	-95	-431	-304
%							
Vapaa-aikaan ja harrastuksiin liittyvät menot	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Viestintävälitteet ja kulttuuriharrastukset	38,3	40,9	36,1	47,9	40,9	36,2	38,7
Urheilu ja liikunta	16,8	10,3	12,0	5,3	16,3	22,5	19,1
Vapaa-aajan asunto	5,1	4,6	6,9	7,7	2,2	4,5	4,8
Matkailu	29,4	36,7	36,9	34,2	29,7	24,2	25,5
Ajanviete	6,2	4,4	4,7	3,6	5,9	7,4	7,7
Muut harrastukset	4,1	3,1	3,4	1,3	5,0	5,3	4,2
Vapaa-aajan menojen osuus käytettävissä olevista tuloista	13,6	17,7	12,9	9,7	17,6	14,5	11,5

Vapaa-aika määritellään tässä julkaisussa lähinnä Tilastokeskuksen ajankäyttötutkimuksen toimintoluokituksen mukaan. Vapaa-aikaa on kaikki, mikä ei ole ansio- eikä kotityötä. Esimerkiksi puutarhan ja lemmikkieläinten hoito on luokiteltu kotityöksi. Joidenkin hyödykkeiden luokittelu on hankalaa, koska kotitaloustiedustelussa ei ole

selvitetty tavaroiden ja palveluiden kulutusta ajankäytön näkökulmasta. Suurimman ongelman muodostavat liikennemenot: osa niistä pitäisi laskea vapaa-ajan viettoon. Kotitaloustiedustelun perusteella ei kuitenkaan selviä, kuinka suuri osuus liikennemenoista kuuluu vapaa-aikaan ja harrastuksiin. Tässä yhteydessä julkaistaankin vain osa kulkuneuvojen hankintamenoista, kuten esim. asuntovaunujen ja moottoripyörien hankinnat. Ne on laskettu urheilu- ja liikuntamenoihin. Auton hankinta ja kulkuvälineiden käyttömenot on jätetty pois.

Suomalaiset kuluttivat viestintävälineiden hankintoihin, lehtiin ja matkailuun

Kaikki kotitaloudet käyttivät vapaa-ajan menoiksi luokitelluista menoistaan suurimman osuuden viestintävälineiden hankintoihin sekä kulttuuriharrastuksiin (38 %), joihin laskettiin mm. kirjat, lehdet, pääsyliput teattereihin, elokuviin yms. sekä matkailuun (29 %). Vain kahden huoltajan lapsiperheillä urheilu- ja liikuntamenojen osuus oli lähes yhtä suuri kuin matkailun.

Vapaa-ajan asumiseen kotitaloudet kuluttivat menoistaan vain noin viisi prosenttia, urheiluun ja liikuntaan 17 prosenttia sekä ajanvietteeseen ja muihin harrastuksiin runsaat 10 prosenttia.

Henkeä kohti lasketut vapaa-ajan menot olivat suurimmat yksinäisillä (8 074 mk), lapsettomilla pareilla (5 959 mk) sekä yksinhuoltajaperheillä (5 232 mk). Kaksinhuoltajaperheissä vapaa-aikaan ja harrastuksiin kulutettiin runsaat 4 500 markkaa. Pienimmät menot olivat vanhustalouksilla (3 470 markkaa). Lapsettomat parit kuluttivat hieman suuremman osuuden vapaa-ajan menoistaan matkailuun kuin viestintä- ja kulttuuriharrastuksiin. Vanhustaloudet taas kuluttivat selvästi suurimman osuuden viestintään ja kulttuuriin. (Kuvio kannessa.)

Kirja- ja lehtimenot on laskettu kulttuuriharrastuksiin. Niistä sanoma- ja aikakauslehdet veivät suurimman osan. Vanhuksien kulttuurimenot koostuivat lähinnä lehtimenoista. Heillä sanoma- ja aikakauslehtien osuus oli peräti 70 prosenttia henkeä kohti lasketuista kulttuurimenoista, kun taas kahden huoltajan lapsiperheillä vain 38 prosenttia. Muilla perhetyypeillä lehdet veivät runsaat 40 prosenttia. Yksinäiset käyttivät lehtitilauksiin runsaat 700 markkaa. Keskimäärin kotitaloudet kuluttivat sanoma- ja aikakauslehtiin henkeä kohti vajaat 500 markkaa.

Taulukko 2. Kirjojen ja sanomalehtien osuus kulttuurimenoista vuonna 1985, mk/henkilö

	Kaikki koti- taloudet	Yksinäiset	Lapset- tomat parit	Vanhukset	Yksin- huoltaja- perheet	Kahden huoltajan lapsi- perheet	Muut
mk							
Kulttuuriharrastukset, joista	1 038	1 800	1 198	989	1 123	971	824
Kirjat	215	424	168	118	336	240	145
Sanomalehdet	253	446	339	433	214	179	204
Aikakaus- ja sarja- kuvalehdet	212	283	249	257	247	189	193
Pääsilyiput	77	144	106	38	75	65	73
Muut kulttuuri- harrastukset	283	503	337	144	250	298	209
%							
Kulttuuriharrastukset, joista	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Kirjat	20,7	23,6	14,0	11,9	29,9	24,7	17,6
Sanomalehdet	24,4	24,8	28,3	43,8	19,1	18,4	24,8
Aikakaus- ja sarja- kuvalehdet	20,4	15,7	20,8	26,0	22,0	19,5	23,4
Pääsilyiput	7,4	8,0	8,8	3,8	6,7	6,7	8,9
Muut kulttuuri- harrastukset	27,3	27,9	28,1	14,6	22,3	30,7	25,4

Matkailumenot koostuivat lähinnä ulkomaan matkailusta. Sen osuus vaihteli 70:stä 80:aan prosenttiin. Henkeä kohti laskettuna yksinäiset kuluttivat ulkomaan matkailuun vajaat 3 000 markkaa, lapsettomat parit runsaat 2 000 markkaa ja kaksinhuoltajaperheet vajaat 900 markkaa.

Urheiluun ja liikuntaan sekä joidenkin kulkuvälineiden hankintaan suomalaiset kuluttivat keskimäärin 800 markkaa henkeä kohti. Suurimmat nämä menot olivat kahden huoltajan perheillä: runsaat 1 000 markkaa ja pienimmät vanhuksilla: vain 185 markkaa henkeä kohti. Urheilu- ja liikuntamenoista runsaat 35 prosenttia kului urheiluvälineisiin ja -jalkineisiin. Asuntovaunujen, moottoripyörien, polkupyörien sekä erilaisten veneiden osuus oli suunnilleen yhtä suuri. Urheilu- ja retkeilyvälineiden ja -tarvikkeiden osuus oli keskimäärin viidennes.

Rahapeleihin kulutettiin 300 markkaa henkeä kohti

Ajanvietteeksi katsottiin erilaiset leikkikalut ja pelit, rahapelit sekä huvitilaisuudet, kuten tanssit, diskot, sirkus yms.

Suomalaiset kuluttivat vajaat 300 markkaa henkeä kohti ajanvietemenoihin. Suurimman osuuden (57 %) siitä veivät rahapelit. Pienimmät ajanvietemenot (125 markkaa) olivat vanhuksilla. He käyttivät lähes koko summan rahapeleihin. Suurimmat henkeä kohti lasketut ajanvietemenot olivat yksinäisillä (350 markkaa) ja kahden huoltajan lapsiperheillä. He kuluttivat leikkikaluihin, peleihin ja askartelutarvikkeisiin 45 % ja rahapeleihin 42 %. Huvitilaisuuksiin suomalaiset käyttivät vain 50 markkaa henkeä kohti. Eniten käyttivät yksinäiset ja yksinhuoltajat: vajaa 80 markkaa henkeä kohti.

Taulukko 3. Ajanvietemenot kotitaloustyyppin mukaan vuonna 1985, mk/henkilö

	Kaikki koti- taloudet	Yksinäiset	Lapset- tomat parit	Vanhukset	Yksin- huoltaja- perheet	Kahden huoltajan lapsi- perheet	Muut
mk							
Ajanviete	298	353	281	125	307	332	308
Leikkikalut, pelit	78	..	18	..	114	151	37
Rahapelit	169	256	230	111	114	138	196
Huvitilaisuudet	50	76	34	..	78	44	75
%							
Ajanviete	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Leikkikalut, pelit	26,2	..	6,4	..	37,1	45,5	12,0
Rahapelit	56,7	72,5	81,9	88,8	37,1	41,6	63,6
Huvitilaisuudet	16,8	21,5	12,1	..	25,4	13,3	24,4

Lapsiperheillä oli paljon kestokulutustavaroita

Taulukossa 4 on esitetty joidenkin vapaa-aikaan ja harrastuksiin liittyvien tavaroiden omistustietoja. Radion omistus on jätetty taulukosta pois, koska jonkinlainen radio oli jo kaikilla vuonna 1985. Väritelevisio oli 90 %:lla lapsiperheistä, yksinäisistä runsaalla puolella ja vanhuksista lähes 60 %:lla. Kahden huoltajan lapsiperheistä omisti videot neljännes ja yksinhuoltajaperheistä runsas

viidennes. Kulkuvälineiden omistus oli runsasta toisaalta kahden huoltajan lapsiperheissä, toisaalta lapsettomilla pareilla. Piano tai sähköurut oli kolmanneksella kahden huoltajan lapsiperheistä ja viidenneksellä yksinhuoltajista.

Taulukko 4. Kotitalouksien kestokulutustavaroiden omistus vuonna 1985, % kaikista kotitalouksista

	Kaikki koti- taloudet	Yksinäiset	Lapset- tomat parit	Vanhukset	Yksin- huoltaja- perheet	Kahden huoltajan lapsi- perheet	Muut
Väritelevisio	74	54	82	59	83	90	81
Mustavalkoinen televisio	35	37	32	33	31	33	43
Videonauhuri	15	9	13	2	21	25	22
Levysoitin, nauhuri	67	63	69	30	80	86	77
Piano, sähköurut, harmoni	16	4	13	6	21	33	23
Asuntovaunu	2	1	2	0	2	4	2
Moottoripyörä	3	1	2	0	2	4	6
Mopedi tai skootteri	9	3	7	4	8	12	19
Moottori- tai purjevene	14	6	17	6	6	20	21
Soutuvene tai jolla	26	14	32	17	13	31	41
Vaihdepyörä, 1 kpl	26	35	23	5	36	29	32
Vaihdepyörä, 2+ kpl	22	2	20	0	30	50	28

Perustiedot saatiin 8 200:lta

Tilastokeskus keräsi tutkimuksen tiedot 8 200:lta kotitaloudelta eri puolilta Suomea. Nämä tilastollisesti sattumanvaraisesti poimitut kotitaloudet pitivät kirjaa menoistaan kahden viikon ajan, lisäksi heitä haastateltiin. Saatu aineisto käsiteltiin luottamuksellisesti Tilastokeskuksessa.

Kotitaloustyyppi on luokittelu, joka kuvaa kotitalouden elämän vaihetta. Yksinäiset henkilöt ovat iältään 17 - 64-vuotiaita. Vanhustalouksiin kuuluvat ovat joko yhden tai useamman henkilön talouksia, joiden kaikki jäsenet ovat 65 vuotta täyttäneitä. Kahden huoltajan taloudet ovat "ydinperheitä", joissa kaikki lapset ovat alle 25-vuotiaita huollettavia. Myös yksinhuoltajatalouksiin kuuluvat sellaiset taloudet, joissa kaikki lapset ovat alle 25-vuotiaita huollettavia. "Muihin talouksiin" kuuluu mm. perheitä, joissa huollettavien lasten lisäksi on pääasiassa omilla tuloillaan eläviä lapsia ja/tai isovanhempia.

Taulukko 5. Vapaa-ajan menot kotitaloustyyppin mukaan vuonna 1985, mk/kotitalous

	Kaikki koti- taloudet	Yksinäiset	Lapset- tomat parit	Vanhukset	Yksin- huoltaja- perheet	Kahden huoltajan lapsi- perheet	Muut
Kotitalouksia näytteessä	8 200	655	1 116	669	257	3 552	1 951
Kotitalouksia perus- joukossa	2 045 176	481 802	321 039	333 138	63 240	525 151	320 804
Henkilöitä näytteessä	26 804	655	2 232	1 000	680	14 363	7 874
Henkilöitä perus- joukossa	4 833 283	481 802	642 079	428 406	152 513	2 005 801	1 122 683
Kotitalouden keskikoko	2,4	1,0	2,0	1,3	2,4	3,8	3,5
Käytettävissä olevat tulot/kotitalous	84 630	45 730	92 330	46 666	71 535	118 126	122 519
Vapaa-ajan menot (myytyjä vähentämättä)	11 503	8 074	11 917	4 511	12 557	17 150	14 049
Viestintävälitteet ja kulttuuriharrastukset	4 410	3 302	4 297	2 161	5 139	6 210	5 432
Viestintävälitteet, äänitteet yms.	1 918	1 502	1 902	875	2 445	2 522	2 547
Viestintävälitteet ¹⁾	1 172	911	1 122	396	1 639	1 603	1 621
Äänitteet ja nauhoitteet	158	129	109	4	221	238	265
Lupamaksut	506	423	577	443	536	559	533
Korjaukset, varaosat ja vuokrat	82	38	94	32	50	122	128
Kulttuuriharrastukset	2 492	1 800	2 395	1 286	2 694	3 689	2 885
Pääsyliput teatteriin, konsertteihin, elokuviin, museoihin yms.	184	144	211	49	181	246	255
Kirjat	517	424	336	154	807	913	507
Sanomalehdet	606	446	677	563	514	681	714
Aikakaus- ja sarjakuva- lehdet	508	283	498	334	593	717	677
Musiikkiharrastukset	238	121	241	102	159	453	216
Valokuvaus	324	311	348	35	332	476	367
Kirjoitus- ja piirustus- tarvikkeet	117	71	84	50	110	202	150
Urheilu ja liikunta	1 934	833	1 433	240	2 042	3 852	2 689
Urheiluvaatteet ja -jalkineet	692	311	502	115	767	1 440	813
Urheiluvälitteet	192	55	189	..	259	427	198
Urheilu- ja retkeily- tarvikkeet yms.	209	76	222	18	242	335	380
Kulkuvälitteet	671	275	408	91	503	1 332	1 082
Leirit, kurssit, vuokrat, urheilukilpailut, ravit	171	115	113	16	272	317	216
Vapaa-ajan asunto	585	374	827	349	282	764	675
Vuokrattu vapaa-ajan asunto	33	20	34	3	23	64	36
Oma vapaa-ajan asunto	552	354	792	346	259	700	639
Matkailu	3 382	2 964	4 392	1 541	3 735	4 151	3 582
Kotimaan matkailu	704	750	768	450	704	766	733
Ulkomaan matkat	2 625	2 175	3 547	1 066	2 982	3 318	2 790
Matkatavaramaksut	53	39	77	26	49	67	59
Ajanviete	714	353	562	162	736	1 263	1 079
Leikkikalut, pelit	188	21	35	12	274	572	128
Rahapelit	406	256	459	144	274	523	687
Huvitilaisuudet	120	76	68	6	188	168	263
Muut harrastukset ²⁾	477	249	406	57	624	909	592
Myydyt vapaa-ajan hyödykkeet	-226	-150	-179	-9	-95	-431	-304

1) Radiot, televisiot, levysoittimet, video- ym. nauhurit

2) Kikkarit, kirjoituskoneet, mikrotietokoneet, ompelukoneet, puu- ja metallityökoneet, kiellilevyt yms. sekä niihin harrastuksiin liittyvät kurssit ja leirit

Tiedustelut :

Raija Sallas
Marjatta Laiho
Puh. (90) 580 01,
toukokuusta 1988 lähtien (90) 173 41

Vuoden 1985 kotitaloustiedustelusta ovat tätä ennen ilmestyneet seuraavat julkaisut:

Kotitalouksien kestokulutushyödykkeiden omistus
(Tilastotiedotus TU 1987: 1), 35 mk

Elintarvikkeiden kulutusmäärät ja ateriat
(Tilastotiedotus TU 1987: 4), 35 mk

Mihin rahat kuluvat -taitelehtinen, 1988, 6 mk

Kotitaloustiedusteluja on aikaisemmin tehty vuosina 1966, 1971, 1976 ja 1981. Tietoja on julkaistu Tilastotiedotus- ja Tilastollisia tiedonantoja -sarjoissa.

Julkaisujen myynti:

Försäljning:

Hinta — Pris

Tilastokeskus
PL 504
00101 Helsinki
Puh. (90) 173 41

Statistikcentralen
PB 504
00101 Helsingfors
Tel. (90) 173 41

20 mk

ISSN 0784-8420
= Tulot ja kulutus